

**Uchwała Nr XXX/ 186 /2018
Rady Powiatu Kazimierskiego
z dnia 27 marca 2018r.**

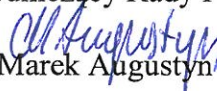
w sprawie: **przyjęcia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu
Kazimierskiego na lata 2018-2020**

Na podstawie art.4 ust.1 pkt 3a i 4, art.12 pkt.11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j.Dz.U. z 2017r., poz. 1868 z późn, zm.) oraz art.180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017r.,poz. 697 z późn. zm.)

Rada Powiatu Kazimierskiego uchwała co następuje

- §1. Przyjmuje się 3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Kazimierskiego na lata 2018-2020, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.
- §2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Kazimierskiego oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kazimierzy Wielkiej.
- §3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018r.

Przewodniczący Rady Powiatu

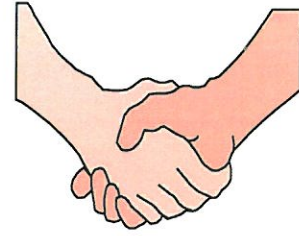

Marek Augustyn

Uzasadnienie

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta nakłada na samorządy terytorialne wiele zadań m.in. w zakresie wspierania rodziny, w której występują trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej i pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Jednocześnie ustawa dokonuje rozdziału poszczególnych zadań pomiędzy samorządy różnego szczebla.

Do zadań powiatu należy organizacja i rozwój pieczy zastępczej oraz pomoc dla usamodzielnianych wychowanków.

Zgodnie z art. 180 pkt1 ustawy powiat jest zobowiązany do opracowania i realizacji 3-letniego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, dlatego też, w celu prawidłowej realizacji przypisanych powiatowi zadań z zakresu pieczy zastępczej opracowano Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Kazimierskiego na lata 2018 – 2020.

Załącznik do Uchwały Nr XXX/186/2018
Rady Powiatu Kazimierskiego
z dnia 27 marca 2018 roku

POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA POWIATU KAZIMIERSKIEGO NA LATA 2018-2020

Kazimierza Wielka 2018

1. Wstęp

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2012 roku nakłada na samorządy terytorialne szereg zadań m.in. w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, sprawowania pieczy zastępczej i pomocy dla jej pełnoletnich wychowanków. Jednocześnie dokonała podziału zadań pomiędzy poszczególne samorządy.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzone w szczególności w formie pracy z rodziną i pomocy w opiece i wychowaniu dziecka przekazała do realizacji samorządom gminnym, a w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, organizację pieczy zastępczej - samorządom powiatowym.

Określiła również zasady finansowania zarówno wspierania rodziny, jak i systemu pieczy zastępczej.

Jednostką organizacyjną wykonującą zadania w zakresie pieczy zastępczej jest w Powiecie Kazimierskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które Zarządzeniem Starosty Kazimierskiego Nr 38/2011 z dnia 25 października 2011 r. wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Kazimierskim.

Zgodnie z art. 76 ust 2 oraz art.79 ust.1 utworzono Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej oraz zatrudniono koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

„Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat” – mówił Janusz Korczak

Rodzina to podstawowe środowisko prawidłowego rozwoju i wychowania dziecka. Dziecko ma prawo do wychowania w swoim naturalnym środowisku rodzinnym, w atmosferze miłości, poszanowania i zrozumienia, w warunkach zapewniających mu prawidłowy rozwój zarówno fizyczny, emocjonalny, jak i społeczny.

Zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską, która powinna być wykonywana tak, jak wymaga tego dobro dziecka i interes społeczny i obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw. Jeżeli rodzina przestaje należycie spełniać swoje funkcje zarówno wychowawcze jak i opiekuńcze a dobro dziecka jest zagrożone i wyczerpane zostały wszelkie możliwe formy pomocy rodzicom biologicznym dziecka, dla dobra dziecka, dziecko może zostać umieszczone w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dziecko w pieczy zastępczej umieszcza się do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziców biologicznych albo umieszczenia go w rodzinie przyspasabiającej.

2. Podstawy prawne Programu

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest w szczególności, art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.), z którego wynika, że do zadań powiatu należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Program jest kontynuacją poprzedniego 3 letniego Programu realizowanego w latach 2015-2017. Ponieważ okres obowiązywania poprzedniego Programu upłynął w grudniu 2017 roku zachodzi konieczność przyjęcia kolejnego Programu na lata 2018-2020.

Program jest dokumentem usprawniającym realizację zadań nałożonych ustawą, umożliwiającym efektywne zarządzanie systemem pieczy zastępczej, a także wskazuje konkretne do wdrożenia działania, które wynikają z analizy problemów społecznych w powiecie.

Pozwala skoordynować działania wszystkich podmiotów, realizujących zadania z zakresu pomocy dziecku i rodzinie funkcjonujących na terenie powiatu.

Program jest zbieżny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2018, w której zdiagnozowano aktualne problemy społeczne Powiatu Kazimierskiego i wskazano je w celach strategicznych i operacyjnych Strategii.

Wskazano w nim na konieczność podjęcia kompleksowych działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu.

Program będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm),
- 2) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. -Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz.682),
- 3) ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2017r. poz. 1868),
- 4) ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769),
- 5) ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U.z 2015 r., poz. 1390);
- 6) Rozporządzenie MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U.z 2011 r. Nr 292, poz.1720).

3. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Do zadań własnych powiatu należy m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;

- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych o osobach:
 - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;
- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (który stosowany jest w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie, stanowią integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych);
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji w przypadku powstania zaległości z tytułu nie ponoszenia opłatności.

4. Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych

W Powiecie Kazimierskim pracę z rodziną organizują ośrodki pomocy społecznej.

Diagnostując środowiska rodzinne zagrożone dysfunkcją w różnych sferach życia, należy stwierdzić, że mieszkańcy Powiatu Kazimierskiego znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej np. z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie mogli korzystać ze wsparcia i pomocy udzielanej przez ośrodki pomocy społecznej.

Dane statystyczne nie są w stanie przedstawić rzeczywistych problemów wszystkich osób, gdyż często nie korzystają oni ze wsparcia ośrodków pomocy, z uwagi na dochód, nieznacznie przekraczający kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

Powody, dla których przyznano świadczenia w poszczególnych gminach Powiatu Kazimierskiego w latach 2015-2017 ogółem:

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin 2015r	Liczba rodzin 2016r	Liczba rodzin 2017r
Bezrobocie	533	513	434
Ubóstwo	350	373	346
Długotrwała choroba	284	272	311
Niepełnosprawność	258	231	240
Bezradność w sprawach op-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	114	112	101
Potrzeba ochrony macierzyństwa	107	92	67
Alkoholizm	59	49	29
Przemoc w rodzinie	45	36	13
Bezdomność	13	11	14
Kłęska żywiołowa	23	2	14
Zdarzenie losowe	11	5	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	12	4
Sytuacja kryzysowa	4	4	4
Narkomania	1	2	0
Sieroctwo	0	1	0
Ogółem	1811	1715	1580

Źródło: informacje uzyskane z ops

Największą liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej odnotowano z uwagi na bezrobocie oraz ubóstwo. Świadczyć to może o tym, że w rodzinach utrzymuje się trudna sytuacja finansowa, a na 5 miejscu pod względem powodów przyznawania pomocy jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a tym samym dzieci przebywające w takich rodzinach narażone są na ewentualną możliwość umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Zauważa się jednak malejące bezrobocie, co przekłada się na lepszą sytuację finansową rodzin, a tym samym, zmniejszyła się w roku 2017 liczba rodzin otrzymujących w szczególności świadczenia z tego powodu.

Powody, dla których przyznano świadczenia w poszczególnych gminach Powiatu Kazimierskiego stan na dzień 31.12.2015r. ogółem:

Lp.	Powód przyznania pomocy	Gmina Kazimierza Wielka Liczba rodzin	Gmina Skalbierz Liczba rodzin	Gmina Czarnocin Liczba rodzin	Gmina Bejsce Liczba rodzin	Gmina Opatowiec Liczba rodzin
1.	Ubóstwo	203	11	43	74	19
2.	Sieroctwo	0	0	0	0	0
3.	Bezdomność	8	0	1	4	0
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	18	30	16	24	19
5.	Bezrobocie	291	113	44	50	35
6.	Nieppełnosprawność	99	47	34	25	53
7.	Długotrwała choroba	107	51	22	34	70
8.	Bezradność w sprawach op-wychowawczych i prowadzenia gos. dom.	28	33	22	28	3
9.	Przemoc w rodzinie	44	0	0	1	0
10.	Alkoholizm	33	1	1	17	7
11.	Narkomania	1	0	0	0	0
12.	Trudności w przystosow. do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	2	1	1	2
13.	Zdarzenie losowe	1	6	0	1	3
14.	Sytuacja kryzysowa	0	1	0	0	3
15.	Kłęsa żywiołowa	19	0	0	0	4
	OGÓŁEM	855	295	98	259	129

Źródło: informacje uzyskane z ops

Powody, dla których przyznano świadczenia w poszczególnych gminach Powiatu Kazimierskiego stan na dzień 31.12.2016 ogółem:

Lp.	Powód przyznania pomocy	Gmina Kazimierza Wielka Liczba rodzin	Gmina Skalbmierz Liczba rodzin	Gmina Czarnocin Liczba rodzin	Gmina Bejsce Liczba rodzin	Gmina Opatowiec Liczba rodzin
1.	Ubóstwo	217	5	36	78	37
2.	Sieroctwo	0	0	0	1	0
3.	Bezdomność	5	1	1	4	0
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	26	12	27	13
5.	Bezrobocie	296	100	39	50	28
6.	Niepelnosprawność	85	47	27	24	48
7.	Długotrwała choroba	103	65	21	29	54
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	32	31	25	19	5
9.	Przemoc w rodzinie	35	0	0	1	0
10.	Alkoholizm	28	1	2	17	1
11.	Narkomania	2	0	0	0	0
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	1	2	1
13.	Zdarzenie losowe	3	0	1	0	1
14.	Sytuacja kryzysowa	0	1	2	0	1
15.	Kłęska żywiołowa	0	0	0	2	0
	OGÓLEM	824	281	96	254	98

Źródło: informacje uzyskane z ops

Powody, dla których przyznano świadczenia w poszczególnych gminach powiatu kazimierskiego stan na dzień 31.12.2017 ogółem:

Lp.	Powód przyznania pomocy	Gmina Kazimierza Wielka Liczba rodzin	Gmina Skalbmierz Liczba rodzin	Gmina Czarnocin Liczba rodzin	Gmina Bejsce Liczba rodzin	Gmina Opatowiec Liczba rodzin
1.	Ubóstwo	178	6	30	67	65
2.	Sieroctwo	0	0	0	0	0
3.	Bezdomność	2	2	1	6	3
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	9	18	6	23	11
5.	Bezrobocie	250	87	27	37	33
6.	Niepełnosprawność	86	50	32	25	47
7.	Długotrwała choroba	119	84	36	24	48
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	31	26	24	14	6
9.	Przemoc w rodzinie	12	0	0	1	0
10.	Alkoholizm	4	0	3	18	4
11.	Narkomania	0	0	0	0	0
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	2	0	1	0
13.	Zdarzenie losowe	1	0	1	0	1
14.	Sytuacja kryzysowa	1	1	1	1	0
15.	Kłęsa żywiolowa	10	0	0	3	1
	OGÓLEM	704	276	97	220	99

Źródło: informacje uzyskane z ops

Podejmowane działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia problemów występujących na danym terenie, należy pamiętać, że innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia i zagrożenia ubóstwem, a innych rodziny z niewydolnością wychowawczą. W tym celu zasadne jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury w podejmowaniu działań pomocowych i wspierających rodziną oraz instytucjonalną pieczę zastępczą.

Ponadto uzyskane dane statystyczne z Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych wskazują na występowanie sytuacji kryzysowych w rodzinach, w tym w rodzinach z małoletnim dzieckiem, związanych ze stosowaniem przemocy, a tym samym zagrożonych umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej. Poniższe tabele przedstawiają liczbę interwencji kryzysowych oraz liczbę Niebieskich Kart w latach 2015-2017.

Liczba założonych Niebieskich Kart w poszczególnych latach:

L.p.	Liczba założonych Niebieskie Karty	W roku 2015	W roku 2016	W roku 2017
1.	Liczba założonych Niebieskich kart przez pracownika socjalnego ops:	4	12	13
1.1	w tym w rodzinach z małoletnim dzieckiem	1	7	11
1.2	w tym przekazanych do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	4	12	13

Źródło: informacje uzyskane z ops

Liczba założonych Niebieskich Kart stan na 31.12.2015r.

L.p.	Liczba założonych Niebieskie Karty	Gmina Kazimierza Wielka	Gmina Skalbmierz	Gmina Opatowiec	Gmina Bejsce	Gmina Czarnocin
1.	Liczba założonych Niebieskich kart przez pracownika socjalnego ops	2	0	0	1	1
1.1	w tym w rodzinach z małoletnim dzieckiem	1	0	0	0	0
1.2	w tym przekazanych do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	2	0	0	1	1

Źródło: informacje uzyskane z ops

Liczba założonych Niebieskich Kart stan na 31.12.2016r.

L.p.	Liczba założonych Niebieskie Karty	Gmina Kazimierza Wielka	Gmina Skalbmierz	Gmina Opatowiec	Gmina Bejsce	Gmina Czarnocin
1.	Liczba założonych Niebieskich kart przez pracownika socjalnego ops	2	0	3	3	4
1.1	w tym w rodzinach z małoletnim dzieckiem	2	0	3	0	2
1.2	w tym przekazanych do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	2	0	3	3	4

Źródło: informacje uzyskane z ops

Dane uzyskane z OPS dotyczące liczby założonych Niebieskich Kart stan na 31.12.2017r.

L.p.	Liczba założonych Niebieskie Karty	Gmina Kazimierza Wielka	Gmina Skalbmierz	Gmina Opatowiec	Gmina Bejsce	Gmina Czarnocin
1.	Liczba założonych Niebieskich kart przez pracownika socjalnego OPS:	2	2	2	7	0
1.1	w tym w rodzinach z małoletnim dzieckiem	2	2	1	6	0
1.2	w tym przekazanych do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	2	2	2	7	0

Źródło: informacje uzyskane z ops

Z uzyskanych danych z OPS z Powiatu Kazimierskiego wynika, że założone niebieskie karty przez pracownika socjalnego przekazywane są na bieżąco do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, celem podjęcia stosownych działań.

Od roku 2015 pomimo lepszej sytuacji finansowej rodzin w związku z otrzymywaniem świadczenia 500+ wzrasta liczba interwencji i założonych Niebieskich Kart przez pracownika socjalnego w rodzinach z małoletnim dzieckiem.

Maleje liczba świadczeń przyznanych przez ops z powodu alkoholizmu i przemocy, ale problem przemocy nadal występuje i spowodowany jest nadużywaniem alkoholu przez jedno lub oboje rodziców w rodzinach z małoletnim dzieckiem.

4.1 Asystent rodziny

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. jedną z form pomocy rodzinom jest przyznanie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych **asystenta rodziny**.

Praca asystenta rodziny ukierunkowana jest w szczególności na wspieranie rodziny wychowującej dzieci w prawidłowym wykonywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zmianę niekorzystnej dla rodziny sytuacji, osiągnięcie przez nią pełnej samodzielności oraz niezależności życiowej, pomoc w codziennym funkcjonowaniu, a w przypadku przebywania dziecka w pieczy zastępczej działanie na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Praca asystentów rodziny w Powiecie Kazimierskim w poszczególnych latach:

Asystenci rodzin/ rodziny wspierające	2015	2016	2017
Liczba zatrudnionych asystentów rodzin	6	6	5
Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z którymi pracowali asystenci rodzin	55	52	46
Liczba ustanowionych rodzin wspierających	0	0	0

Źródło: informacja uzyskana z ops

Zatrudnienie asystentów rodziny w poszczególnych gminach według stanu na dzień

31.12.2015r.

Asystenci rodzin/ rodziny wspierające	Gmina Kazimierza Wielka	Gmina Opatowiec	Gmina Skalbmierz	Gmina Czarnocin	Gmina Bejsce
Liczba zatrudnionych asytsentów rodzin	2	1	1	1	1
Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z którymi pracowali asystenci rodzin	18	10	14	7	6
Liczba ustanowionych rodzin wspierających	0	0	0	0	0

Źródło: informacja uzyskana z ops

Zatrudnienie asystentów rodziny w poszczególnych gminach według stanu na dzień

31.12.2016r.

Asystenci rodzin/ rodziny wspierające	Gmina Kazimierza Wielka	Gmina Opatowiec	Gmina Skalbmierz	Gmina Czarnocin	Gmina Bejsce
Liczba zatrudnionych asytsentów rodzin	2	1	1	1	1
Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z którymi pracowali asystenci rodzin	16	11	11	6	8
Liczba ustanowionych rodzin wspierających	0	0	0	0	0

Źródło: informacja uzyskana z ops

Zatrudnienie asystentów rodziny w poszczególnych gminach według stanu na dzień 31.12.2017r.

Asystenci rodzin/ rodziny wspierające	Gmina Kazimierza Wielka	Gmina Opatowiec	Gmina Skalbmierz	Gmina Czarnocin	Gmina Bejsce
Liczba zatrudnionych asytsentów rodzin	1	1	1	1	1
Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z którymi pracowali asystenci rodzin	17	10	9	4	6
Licza ustanowionych rodzin wspierających	0	0	0	0	0

Źródło: informacja uzyskana z ops

W Powiecie Kazimierskim w **latach 2015-2017** asystent rodziny zatrudniony był w każdej z 5 gmin, w tym w latach 2015-2016 w gminie Kazimierza wielka zatrudnionych było 2 asystentów, a roku 2017 liczba asystentów w tej gminie zmalała do 1.

5. Piecza zastępcza na terenie Powiatu Kazimierskiego

Rodzina jest naturalnym i niezastąpionym środowiskiem życia człowieka, rozwoju i wychowania dziecka. Rodzina kształtuje w dziecku poczucie bezpieczeństwa , wpływa na rozwój jego osobowość , a także wywiera silny wpływ na rozwój społeczny i emocjonalny. Daje dziecku miłość, akceptację i uznanie.

Pozbawienie dziecka tego środowiska powoduje w jego rozwoju i wychowaniu nieuniknione zaburzenia.

Dzieci pozbawione prawidłowej opieki doznają poczucia niesprawiedliwości i bezsilności, a doznania te ujemnie wpływają na ich zdrowie , rozwój fizyczny i psychospołeczny. Potrzebują wsparcia , poczucia bezpieczeństwa oraz ciepłego Domu, który stworzyć może rodzina zastępcza. Należy zatem dążyć do stworzenia systemu oferującego szeroki zakres działań prowadzących do zabezpieczenia dzieciom właściwej ochrony i pomocy , ze szczególnym zwróceniem uwagi na rodzinne formy pieczy zastępczej i wspieranie ich w celu prawidłowego wykonywania powierzonych zadań.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczna zastępcza sprawowana jest w formie:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

5.1 Rodzinna piecza zastępcza

Dzieci częściowo bądź całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej umieszczane są w rodzinach zastępczych, w placówkach opiekuńczo – wychowawczych bądź w placówkach opiekuńczo-terapeutycznych. Po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia rodziny biologicznej, w pierwszej kolejności czynione są starania, aby dziecko umieścić w rodzinie zastępczej, a dopiero wówczas, gdy nie ma kandydatów na rodziców zastępczych dla danego dziecka, umieszczane jest ono w pieczy instytucjonalnej.

Rodzina zastępcza nie zastąpi rodziny, ale da dziecku możliwość wychowania w środowisku zbliżonym do najbardziej naturalnego.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa,
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- 2) rodzinny dom dziecka.

Pieczna zastępcza zapewnia:

- 1) realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Nieprawidłowo wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców często wiąże się z długotrwałym bezrobociem, alkoholizmem, przestępczością czy przemocą.

W 2017 r. zastępczą formą opieki i wychowania objętych było 24 dzieci, umieszczonych w 17 rodzinach zastępczych mieszkających na terenie Powiatu Kazimierskiego.

Na 17 rodzin zastępczych składa się:

- 1) 13 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, wychowuje się w nich łącznie 20 wychowanków,
- 2) 4 rodziny niezawodowe, w których opiekę znalazło 4 wychowanków.

Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Kazimierskim w roku 2017:

Typ rodziny	Liczba rodzin zastępczych stan na 31.12.2016r.	Liczba powstałych rodzin w 2017 roku	Liczba rozwiązanych rodzin zastępczych w 2017 roku	Liczba rodzin zastępczych na dzień 31.12.2017r.
Spokrewniona	13	1	1	13
Niezawodowa	3	1	0	4
Zawodowa	0	0	0	0
Razem	16	2	1	17

Źródło: opracowanie własne

Liczba dzieci w pieczy zastępczej z podziałem na wiek w Powiecie Kazimierskim stan na 31.12.2017r.

Dzieci w pieczy zastępczej w wieku	Liczba dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych	Liczba dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych	Liczba dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych	Ogółem
Ogółem liczba dzieci	20	4	0	24
Poniżej roku	0	0	0	0
od 1 roku do 3 lat	0	0	0	0
4-6	2	0	0	2
7-13	7	0	0	7
14-17	4	2	0	6
18-24	7	2	0	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS

Rodzaje rodzin zastępczych i liczba dzieci w nich umieszczonych na przełomie lat 2013 -2017

rok	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH					LICZBA DZIECI W RODZINACH				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Rodziny spokrewnione	11	10	12	13	13	18	19	21	22	20
Rodziny niezawodowe	4	4	3	3	4	5	5	3	3	4
Rodziny zawodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem rodziny i dzieci	15	14	15	16	17	23	24	24	25	24

Źródło: opracowanie własne

Na koniec 2015 roku na terenie Powiatu Kazimierskiego funkcjonowało 15 rodzin zastępczych.
 W roku 2016 utworzono 1 rodzinę zastępczą spokrewnioną dla 2 dzieci.
 W roku 2017 utworzono 1 rodzinę zastępczą spokrewnioną dla 1 dziecka,
 1 rodzinę zastępczą niezawodową dla 1 dziecka,
 a 1 rodzina zastępcza spokrewniona została rozwiązana – 3 dzieci
 wróciło do rodziców biologicznych

Przedstawione powyżej dane wskazują, że liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich przebywających w ciągu ostatnich lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Stopień pokrewieństwa rodzin zastępczych z dzieckiem w latach 2013-2017

rok	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH					LICZBA DZIECI W RODZINACH				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Dziadkowie	7	7	9	10	10	12	14	16	17	15
Rodzeństwo	4	3	3	3	3	6	5	5	5	5
Krewni (ciocia, wujek)	3	3	2	2	3	4	4	2	2	3
Osoby nie spokrewnione	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ogółem rodziny i dzieci	15	14	15	16	17	23	24	24	25	24

Źródło: opracowanie własne

Powody umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w Powiecie Kazimierskim stan na 31.12

Lp.	Powody umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	Liczba dzieci 2015r.	Liczba dzieci 2016r.	Liczba dzieci 2017r.
1.	sieroctwa	4	4	4
2.	pólsieroctwa	1	1	1
3.	uzależnienia rodziców, alkohol	12	13	10
4.	przemoc w rodzinie	0	0	0
5.	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, niepełnosprawność	2	2	4
6.	ubóstwo, bezrobocie	0	0	0
7.	pobyt rodzica poza granicą kraju	5	5	5
8.	Inne, pozostawienie w szpitalu	0	0	0
	Razem	24	25	24

Źródło: opracowanie własne

Wymienione powody często współwystępują, rzadko zdarza się jeden wiodący czynnik, który decyduje o kryzysie w rodzinie, a w konsekwencji o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej.

Miejsce zamieszkania rodzin zastępczych (stan na 31.12.)

Lp.	Miejsce zamieszkania	Liczba rodzin			Liczba dzieci			
		rok	2015	2016	2017	2015	2016	2017
1.	Miasto		1	2	4	1	4	6
2.	Wieś		13	14	13	23	21	18
	Razem:		15	16	17	24	25	24

Źródło: opracowanie własne

Rodziny zastępcze oraz liczba umieszczonych w nich dzieci
w podziale na gminy funkcjonujące w powiecie kazimierskim w latach 2015 -2017

Wyszczególnienie		GMINA Kazimierza Wielka			GMINA Skalbmierz			GMINA Czarnocin			GMINA Bejsce			GMINA Opatowiec		
		2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
OGÓŁEM RODZINY ZASTĘPCZE, w tym	Liczba rodzin	4	6	7	3	2	2	2	2	2	1	1	1	5	5	5
	Liczba dzieci	8	11	10	3	2	2	3	2	2	1	1	1	9	9	9
RODZINY SPOKREWNIONE	Liczba rodzin	4	5	5	2	2	2	2	2	2	1	1	1	3	3	3
	Liczba dzieci	8	10	8	1	2	2	3	2	2	1	1	1	7	7	7
RODZINY NIEZAWODOWE	Liczba rodzin	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
	Liczba dzieci	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
RODZINY ZAWODOWE	Liczba rodzin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Liczba dzieci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Rodziny zastępcze funkcjonują na terenie 5 gmin Powiatu Kazimierskiego. Najwięcej rodzin zastępczych jest (wg liczby rodzin) w gminie Kazimierza Wielka, Opatowiec, Skalbmierz i Czarnocin, Bejsce. W gminie Bejsce rodziny zastępcze funkcjonują dopiero od roku 2015.

Dzieci pochodzące z Powiatu Kazimierskiego przebywają również w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie innych powiatów.

Dzieci z Powiatu Kazimierskiego przebywające w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w latach 2015-2017 stan na 31.12

rok	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH			LICZBA DZIECI W RODZINACH		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Rodziny spokrewnione	2	2	2	2	2	2
Rodziny niezawodowe	2	2	2	3	3	3
Rodziny zawodowe	0	0	1	0	0	1
Ogółem rodziny i dzieci	4	4	5	5	5	6

Źródło: opracowanie własne

Na dzień 31.12.2017 roku 6 dzieci pochodzących z terenu Powiatu Kazimierskiego umieszczonych było w 5 rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów, w tym:

Rodziny spokrewnione:

Na terenie Powiatu Pińczowskiego - 1 rodzina (dziadkowie)

Na terenie Miasta Kraków - 1 rodzina (babcia)

Rodziny niezawodowe:

Na terenie Miasta Kraków - 1 rodzina (ciotka)

Na terenie Powiatu Nowotarskiego - 1 rodzina (ciotka)

Rodziny zawodowe:

Na terenie Powiatu Kieleckiego - 1 rodzina (niespokrewniona)

5.2 Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

Rodziny zastępcze w swoim funkcjonowaniu są wspierane poprzez pracę koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W latach 2015-2017 w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zatrudniony był 1 koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej			
Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	2015	2016	2017
	na 31.12.2015	na 31.12.2016	na 31.12.2017
Liczba zatrudnionych koordynatorów w roku:	1	1	1
Liczba rodzin zastępczych z którymi pracował koordynator	15	16	17
Liczba pełnoletnich usamodzielnianych wychowanków wspieranych przez koordynatora	8	6	5

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszym zadaniem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest:

- wspieranie dla dobra dziecka rodzin zastępczych w wypełnianiu przez nich funkcji rodziny zastępczej,
- pomoc rodzinom zastępczym w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- przygotowanie we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną planu pomocy dziecku,
- zapewnienie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach mających uregulowaną sytuację prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przyspasabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

5.3 Pomoc finansowa dla rodzinnej pieczy zastępczej

Rodzinie zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka.

Od 1 stycznia 2012 r. wysokość pomocy uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej świadczenie wypłacane jest w wysokości 660 zł, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka świadczenie wynosi 1 000 zł miesięcznie.

Zawodowa rodzina zastępcza otrzymuje dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 2 000 zł.

Poniższa tabela przedstawia wydatki na rodziny zastępcze w latach 2015-2017

Koszty funkcjonowania rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Kazimierski w latach 2015 – 2017w zł.

Rok	2015	2016	2017	Przewidywany na 2018
Wydatki Powiatu Kazimierskiego przeznaczone na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodziny zastępczej	210.224,54	229.903,91	228.887,61	234.000,00
Wydatki przeznaczone na usamodzielnienie się wychowanków pieczy zastępczej	55.285,86	53.576,74	40.007,23	52.200,00
Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci pochodzących z terenu Powiatu Kazimierskiego a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów	79.785,31	55.213,80	62.614,83	87.000,00
Ogółem	345.295,71	338.694,45	331.731,84	373.200,00

Źródło: opracowanie własne

Od dnia 1 kwietnia 2016r. w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono nowe świadczenie, dodatek wychowawczy dla rodzin zastępczych, w ramach Programu „Rodzina 500 plus”.

Liczba rodzin zastępczych otrzymujących dodatek wychowawczy i wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten cel w latach 2016-2017

Lp.	Liczba rodzi zastępczych, dzieci oraz wysokość świadczenia	2016 od 1 kwietnia 2016	2017
1.	Liczba rodzin zastępczych	13	14
2.	Liczba dzieci do 18 roku życia	17	15
3.	Kwota świadczenia	79.612,90zł	100.608,07zł

Źródło: opracowanie własne

6. Finansowanie pieczy zastępczej przez gminy.

Do roku 2011 wyłącznie do zadań powiatu należało finansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Od 1.01.2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

L.p	Nazwa gminy	Wysokość wydatków poniesionych przez gminy za dzieci przebywające w rodzinach zastępczych i placówkach op-wych.					
		2015		2016		2017	
		Liczba dzieci	Kwota przekazanych środków	Liczba dzieci	Kwota przekazanych środków	Liczba dzieci	Kwota przekazanych środków
1	Kazimierza Wielka	4	24.790,13	7	53.534,90	7	82.542,14
2	Czarnocin	3	5.737,74	2	8.160,58	2	7.434,58
3	Skalbmierz	1	1.202,93	3	5.750,68	2	2.754,87
4	Bejsce	2	5.066,95	2	6.456,77	4	13.289,25
5	Opatowiec	6	22.432,76	6	46.699,33	6	82.542,14
	Razem	16	59.230,51	20	120.602,26	21	170.851,49

Źródło: opracowanie własne

Na koniec 2017 roku gminy pokrywały koszty pobytu ogółem 21 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej, w tym za:

8 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,

Gm. Czarnocin	- 0
Gm. Opatowiec	- 2
Gm. Skalbmierz	- 0
Gm. Kazimierza Wielka	- 4
Gm. Bejsce	- 2

13 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (z ogółu 24 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – 11 dzieci było umieszczonych przed 2012 rokiem)

Gm. Czarnocin	- 2
Gm. Opatowiec	- 4
Gm. Skalbmierz	- 2
Gm. Kazimierza Wielka	- 3
Gm. Bejsce	- 2

7. Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu Kazimierskiego od roku 2014 funkcjonują cztery całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze:

3 – typu socjalizacyjnego,

1 – typu specjalistyczno-terapeutycznego.

Placówki posiadają ogółem 56 miejsc, każda z nich dysponuje 14 miejscami.

Do wspólnej obsługi tych placówek utworzono **Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Kazimierzy Wielkiej (CAPOW)**.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo wychowawczych na terenie powiatu kazimierskiego w latach 2014 – 2017 stan na 31.12

Rok	2014	2015	2016	2017
Liczba wychowanków – ogółem	49	59	58	58
w tym liczba wychowanków z terenu Powiatu Kazimierskiego, w tym:	4	6	11	8
gm. Kazimierza Wielka	0	4	9	4
gm. Opatowiec	2	2	2	2
gm. Bejsce	0	0	0	2
gm. Czarnocin	0	0	0	0
gm. Skalbmierz	2	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

W latach 2015-2017 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów nie przebywało żadne dziecko z terenu Powiatu Kazimierskiego.

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Kazimierzy Wielkiej wynosił:

w 2014r. – 3.988,82 zł placówka socjalizacyjna, a 4.955,00zł – placówka specjalistyczno-terapeutyczna

w 2015r. – 4.152,52 zł placówka socjalizacyjna, a 5.048,50zł – placówka specjalistyczno-terapeutyczna.

w 2016r. – 4.080,88 zł placówka socjalizacyjna, a 5.022,22 zł – placówka specjalistyczno-terapeutyczna

w 2017r. – 4.088,00 zł placówka socjalizacyjna, a 5.096,30 zł – placówka specjalistyczno-terapeutyczna

Poniższa tabela przedstawia ogółem koszt funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych w Kazimierzy Wielkiej

Rok	2014	2015	2016	2017
Koszt utrzymania placówek opiekuńczo-wychowawczych	2.399.135,00	2.536.000,00	2.983.897,00	3.030.238,90

Źródło: opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że przeciętne koszty utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej z roku na rok wzrastają. Ponadto w sposób jednoznaczny należy stwierdzić, że koszt opieki rodzinnej w przeliczeniu na jednego wychowanka, jest znacznie niższy niż opieki instytucjonalnej, nie mówiąc już o niepodważalnej przewadze opieki rodzinnej, jeżeli chodzi o lepsze warunki prawidłowego rozwoju i wychowania dzieci. Z tych dwóch względów należy wspierać i rozwijać wszelkie formy rodzicielstwa zastępczego.

Aktualnie dzieci, które przebywają w placówkach opiekuńczo – wychowawczych stanowią liczne rodzeństwa, są często w wieku dorastania, w związku z czym znalezienie dla nich kandydatów na rodziców zastępczych, a tym bardziej adopcyjnych jest bardzo trudne, a wręcz niemożliwe. Należy dążyć do tego, żeby kolejne dzieci, które będą musiały opuścić rodzinę naturalną trafiły do rodzinnych form opieki.

Aby zrealizować takie założenie konieczne jest pozyskanie kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, zapewnienie im korzystnych warunków do podjęcia opieki, a także zapewnienie środki finansowe na utworzenie takiej rodziny.

Od 2016r., nowo powstałą placówką na terenie Powiatu Kazimierskiego jest Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna.

Placówka posiada 30 miejsc dla dzieci od 3 r.ż.

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej wynosił:

W 2016r.- 5.519,73 zł

W 2017r.- 5921,68 zł

**Wychowankowie w Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej
w Kazimierzy Wielkiej w latach 2016-2017**

Rok	2016	2017
Liczba wychowanków – ogółem	12	27
w tym liczba wychowanków z terenu Powiatu Kazimierskiego	0	0

Źródło: opracowanie własne

W Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej są umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

**Poniższa przedstawia koszt funkcjonowania
Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej w Kazimierzy Wielkiej**

Rok	2016	2017
Koszt funkcjonowania Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej w danym roku	613.942,11	1.422.695,04

Źródło: opracowanie własne

8. Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym różne formy pieczy zastępczej przysługuje pomoc pieniężna na kontynuację nauki (dla osób znajdujących się w przedziale wiekowym 18 – 25 lat, które kontynuują naukę w różnych typach szkół) oraz pomoc na usamodzielnienie w formie pieniężnej i na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Tabela przedstawia liczbę usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających zarówno rodziny zastępcze, jak i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

**Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających
zastępcze formy opieki w latach 2015 – 2017 oraz wysokość i forma udzielanej pomocy**

Rok	2015		2016		2017	
	Liczba	Kwota świadczeń	Liczba	Kwota świadczeń	Liczba	Kwota świadczeń
kontynuowanie nauki	8	45.685,86	6	43.694,74	5	33.707,23
usamodzielnienie finansowe	1	6.600,00	1	4.941,00	1	3.300,00
usamodzielnienie rzeczowe	1	3.000,00	1	4.941,00	1	3.000,00

Źródło: opracowanie własne

Pełnoletni - usamodzielnii wychowankowie pieczy zastępczej kontynuujący naukę

Forma pomocy	2015	2016	2017
	na 31.12.2015	na 31.12.2016	na 31.12.2017
Liczba wychowanków	8 6 wych z rodziny zastęp. 2 wych.z plac. op-wych	6 5 wych.z rodziny zastęp. 1 wych z plac. op-wych	5 4 wych.z rodziny zastęp. 1 wych z plac. op-wych

Źródło: opracowanie własne

Najbardziej skuteczną formą usamodzielnienia jest pomoc finansowa na kontynuowanie nauki. Osoby opuszczające zarówno instytucjonalną jak i rodzinną pieczę zastępczą na terenie Powiatu Kazimierskiego chętnie podejmują dalszą naukę. Pragną zdobywać wiedzę celem posiadania dobrej pracy, zdobycia nowych umiejętności. Posiadanie odpowiedniej wiedzy ułatwia im życie.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki jest wypłacana pełnoletnim wychowankom bez względu na typ szkoły, do której uczęszczają. Świadczenie pieniężne może być również wypłacane w przypadku nauki na kursach, o ile ich ukończenie będzie zgodne z planem usamodzielnienia. Ponadto zgodnie z nowymi przepisami wychowanek zarówno instytucjonalnej jak i rodzinnej pieczy zastępczej może w niej pozostać do 25 r.ż. pod warunkiem, że się uczy.

9. Analiza SWOT

(mocne i słabe strony Powiatu Kazimierskiego w realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej)

Opracowanie diagnozy rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w dużym stopniu pozwoli skutecznie realizować cele pieczy zastępczej.

Ważnym aspektem jest też rozpoznanie zasobów infrastruktury społecznej powiatu ponieważ działania podejmowane na rzecz rodziny i dziecka realizowane są poprzez zespół osób i instytucji wspomagających system pieczy zastępczej.

Analiza SWOT służy do określenia faktycznego stanu rzeczy i zasobów z punktu widzenia ich wpływu na wspomaganie lub stymulację procesów rozwoju pieczy zastępczej.

Analizie poddano czynniki wewnętrzne, które określono jako mocne i słabe strony środowiska lokalnego Powiatu Kazimierskiego oraz czynniki zewnętrzne określające szanse realizacji celów programu i zagrożenia utrudniające pełne wykorzystanie szans i silnych stron środowiska lokalnego.

Mocne strony	Słabe strony
1. Wykształcona i doświadczona kadra pracowników PCPR. 2. Społeczna akceptacja działań na rzecz rozwoju pieczy zastępczej. 3. Zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	1. Brak chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych. 2. Braki kadrowe w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej- niewystarczająca liczba asystentów rodziny 3. Niewystarczający przepływ informacji

4. Zatrudnienie asystentów rodzin. 5. Współpraca z samorządami gminnymi, jednostkami pieczy zastępczej, Sądem Opiekuńczym oraz innymi instytucjami zajmującymi się wsparciem rodzi i dziecka.	między instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
--	--

Zewnętrzne szanse i zagrożenia realizacji rozwoju pieczy zastępczej

Szanse	Zagrożenia
1. Doskonalenie kadry PCPR i OPS 2. Umocowania prawne działań na rzecz rozwoju pieczy zastępczej. 3. Możliwość korzystania ze środków zewnętrznych.	1. Niestabilność prawna. 2. Niechęć rodziców biologicznych do współpracy. 3. Niewykorzystywanie przez ops wszystkich form wspierania rodziny

Przystępując do realizacji Programu należy brać pod uwagę wszystkie czynniki, ponieważ mają one istotny wpływ na skuteczność osiągania celów rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu.

Analiza mocnych i słabych stron wskazuje, że Powiat Kazimierski posiada wewnętrzny potencjał rozwojowy stanowiący atut w tworzeniu i rozwoju pieczy zastępczej.

10. Cele programu i zadania do realizacji

Głównym celem działań na rzecz wspierania rodziny i dziecka jest **stworzenie warunków dla zintegrowanego systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Kazimierskiego.**

Przyjęte kierunki działań powinny sprzyjać wychowaniu dzieci w rodzinie biologicznej zgodnie z zasadą pomocniczości.

Natomiast jeśli jest to niemożliwe i konieczne jest umieszczenie i wychowywanie dziecka poza rodziną naturalną, to przyjmuje się zasadę, że w pierwszej kolejności kieruje się dziecko do różnorodnych form opieki rodzinnej, aby tylko w ostateczności trafiało do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zmieniające się uwarunkowania społeczno-ekonomiczne spowodowały konieczność podejmowania działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu dziecka i rodziny. Tym samym konieczne jest wzmacnianie wsparcia środowiskowego, poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej, pracy socjalnej, a także rozwijanie różnych form rodzinnej pieczy zastępczej.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych określających działania w zakresie pomocy kierowanej do dziecka pozbawionego opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, a w szczególności skupiające się na doskonaleniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów rodzin, w których występują trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

1. Kompleksowe i profesjonalne wsparcie istniejących rodzin zastępczych.
2. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej
3. Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.
4. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej

- pieczy zastępczej, w celu powrotu dziecka do rodziców biologicznych.
5. Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie Powiatu Kazimierskiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
 6. Podniesienie kompetencji kadr pomocy społecznej na terenie Powiatu Kazimierskiego w zakresie pieczy zastępczej.
 7. Rozwój współpracy między jednostkami pomocy społecznej i pieczy zastępczej na terenie powiatu.

Organizacja i rozwój pieczy zastępczej jest zadaniem trudnym, wymagającym woli, porozumienia i partnerskiej współpracy instytucji pomocy społecznej różnych szczebli.

11. Limity rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018 -2020

W celu realizacji zadań z zakresu rozwoju pieczy zastępczej na terenie Powiatu Kazimierskiego, planuje się limit rodzin zastępczych zawodowych na okres realizacji Programu

Lp.	Rok	Ilość rodzin zastępczych	Typy rodzin	Sposób utworzenia
1.	2018	1	Zawodowa rodzina zastępcza	Utworzona nowa lub przekształcona rodzina niezawodowa
2.	2019	0	-	-
3.	2020	1	Zawodowa rodzina zastępcza	Utworzona nowa lub przekształcona rodzina niezawodowa

W ciągu najbliższych 3 lat na terenie Powiatu Kazimierskiego planuje się utworzyć 2 rodziny zawodowe.

Ponieważ na terenie powiatu funkcjonują placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna, które zabezpieczają miejsca dla dzieci z terenu Powiatu Kazimierskiego, a także dla dzieci z innych powiatów, nie przewiduje się w ciągu najbliższych 3 lat utworzenia rodzinnego domu dziecka.

Placówki oraz rodziny zastępcze zawodowe zabezpieczą potrzeby powiatu w zakresie pieczy zastępczej.

12. Zagrożenia dla realizacji działań

1. Niewystarczająca liczba kandydatów na pełnienie funkcji rodzin zastępczych.
2. Brak współpracy ze strony naturalnych rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny.
3. Utrudnianie przez naturalnych rodziców procesu przysposobienia dziecka.
4. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.

5. Nierealizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia przez usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki.

13. Źródła finansowania Programu

Działania zawarte w Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej finansowane będą z następujących źródeł:

1. Środki własne samorządu powiatowego
2. Środki własne samorządów gminnych
3. Budżet innych powiatów
4. Budżet państwa.
5. Środki zewnętrzne, w tym pozyskane np. z konkursów , programów, funduszy strukturalnych.
6. Inne.

Podstawą przyznania środków finansowych na realizację celów określonych w niniejszym Programie jest opracowanie corocznego planu finansowego uwzględniającego wszystkie założenia Programu.

Wysokość środków finansowych uzależniona będzie od wysokości budżetu Powiatu Kazimierskiego na dany rok kalendarzowy

14. Realizatorzy programu

Realizatorem programu jest Samorząd Powiatu Kazimierskiego poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kazimierzy Wielkiej pełniące funkcję Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań realizatora należy:

1. Nadzór nad realizacją Programu.
2. Pozyskanie partnerów.
3. Koordynowanie działań.
4. Monitoring i ewaluacja Programu.
5. Składanie informacji o efektach realizacji Programu.

15. Partnerzy Programu

W celu skutecznej realizacji założeń Programu, biorąc pod uwagę złożoność a zarazem delikatność działań planuje się, poprzez aktywne uczestnictwo różnych podmiotów , współpracę z następującymi partnerami:

1. Sąd i Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.

2. Ośrodki pomocy społecznej.
3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.
4. Policja.
5. Ośrodek Interwencji Kryzysowej.
6. Starostwo Powiatowe w Kazimierzy Wielkiej.
7. Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Kazimierzy Wielkiej.
8. Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Kazimierzy Wielkiej.

16. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitorowanie „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Kazimierskiego na lata 2018–2020” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kazimierzy Wielkiej.

Stały monitoring pozwoli wskazać występujące w programie problemy związane z jego realizacją, zdiagnozować przyczyny ich powstania oraz określić sposoby ich rozwiązywania.

Mierząc różnicę pomiędzy tym co zostało zaplanowane do zrealizowania w danym okresie czasu, a tym co faktycznie udało się osiągnąć odpowiemy na pytanie czy i na ile zostały zrealizowane założenia niniejszego programu.

Po zakończeniu okresu realizacji Programu zostanie sprawdzone, czy w wyniku podejmowanych działań osiągnięto spodziewane rezultaty oraz czy te rezultaty przelożyły się na realizację celów Programu, a także czy środki finansowe, prawne i administracyjne przeznaczone na Program pozwoliły osiągnąć oczekiwane efekty.

Dokonując ewaluacji programu oceniony zostanie zasób kwalifikacji pracowników realizujących zadania pieczy zastępczej i ich wpływ na skuteczną i prawidłową realizację celów.

Zebrane w wyniku działań ewaluacyjnych informacje pozwolą na opracowanie raportu końcowego, w którym ocenimy czy :

program został zrealizowany w całości założonych celów, czy tylko częściowo, a jeśli częściowo, to jaka była tego przyczyna.

Raport zostanie przedstawiony Zarządowi Powiatu po zakończeniu realizacji Programu.

Program ma charakter otwarty i będzie aktualizowany w zależności od pojawiających się potrzeb.

Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020

CEL GŁÓWNY: Stworzenie warunków dla zintegrowanego systemu pieczy zastępczej

Cel szczegółowy nr 1

Kompleksowe i profesjonalne wsparcie istniejących rodzin zastępczych

Lp.	Działania	Przewidywane efekty	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy	Uwagi
1.	Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje rodzin zastępczych	- podniesienie kompetencji i nabycie nowych umiejętności w zakresie opieki i wychowania	wg potrzeb	PCPR	
2.	Organizowanie i prowadzenie grup wsparcia oraz zapewnienie warunków lokalowych do spotkań rodzin zastępczych w ramach grup wsparcia	- wsparcie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - umożliwienie wymiany doświadczeń w zakresie sprawowania opieki i wychowania - nawiązywanie kontaktów interpersonalnych - integracja rodzin zastępczych	wg potrzeb	PCPR	
3.	Przyznawanie i wypłacanie świadczeń dla rodzin zastępczych	- zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci	na bieżąco	PCPR/ Starostwo Powiatowe	
4.	Zatrudnienie rodzin pomocowych	- wsparcie rodziny zastępczej	wg potrzeb	PCPR	

5.	Zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego)	- uzyskanie bezpłatnego wsparcia specjalistycznego	wg potrzeb	PCPR/ PPP, Starostwo Powiatowe	
6.	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny	- wzrost wiedzy oraz nabycie umiejętności rozwiązywania problemów	na bieżąco	PCPR/ops	
7.	Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej	- pozyskanie bieżących informacji o sytuacji dzieci	zgodnie z art. 131 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	PCPR	
8.	Zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego	- uzyskanie rodziny adopcyjnej	na bieżąco	PCPR	
9.	Zatrudnienie odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	- współpraca koordynatora z rodzinami zastępczymi - zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia	wg potrzeb	PCPR/ MRPIPS	

Cel szczegółowy nr 2

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Przewidywane efekty	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy	Uwagi
1.	Prowadzenie kampanii na temat rodzicielstwa zastępczego	- zwiększenie dostępu do informacji na temat rodzicielstwa zastępczego	na bieżąco wg potrzeb	PCPR	
2.	Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	- zapewnienie możliwości umieszczenia w szczególności dzieci poniżej 10 r.ż. w rodzinnej pieczy zastępczej	na bieżąco wg potrzeb	PCPR/ ops	
3.	Organizowanie badań oraz szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych	- pozytywna selekcja kandydatów - przygotowanie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	na bieżąco wg potrzeb	PCPR	
4.	Tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej (w tym rodziny zawodowe) , finansowanie wynagrodzeń	- zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych	na bieżąco wg potrzeb	PCPR	

Cel szczegółowy nr 3 :

Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Lp.	Działanie	Przewidywane efekty	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy	Uwagi
1.	Realizacja Indywidualnych Programów Usamodzielnienia	- nabycie umiejętności planowania i realizowania swoich celów, - pomoc w opracowaniu IPU	na bieżąco	PCPR/ opiekun usamodzielnienia, koordynator	
2.	Przyznawanie i wypłacanie świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków	- wsparcie finansowe	na bieżąco	PCPR/ Starostwo Powiatowe	
3.	Pomoc w uzyskaniu mieszkania - z zasobów gminy	- poprawa sytuacji materialno -bytowej	wg potrzeb	PCPR/ opiekun usamodzielnienia, koordynator, ops	
4.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym i zawodowym. Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy	- zwiększenie motywacji do dalszej nauki i podjęcia zatrudnienia, - podnoszenie kwalifikacji zawodowych	wg potrzeb	PCPR/ opiekun usamodzielnienia, koordynator	
5.	Zapewnienie specjalistycznej pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej	- uzyskanie bezpłatnej specjalistycznej pomocy	na bieżąco wg potrzeb	PCPR koordynator	

Cel szczegółowy nr 4 :

Wielokierunkowa praca z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Przewidywane efekty	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy	uwagi
1.	Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie specjalistycznej pomocy (poprzez zatrudnienie asystenta rodziny, rodzina wspierająca, porady specjalistyczne)	- wzrost umiejętności opiekuńczo-wychowawczych poprzez objęcie pomocą rodzinę przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	wg potrzeb	ops	
2.	Wzbudzenie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny Podjęcie działań na rzecz powrotu dziecka do środowiska rodzinnego	- zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.	na bieżąco	PCPR, ops, koordynator	

Cel szczegółowy nr 5 :

Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu kazimierskiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lp.	Działanie	Przewidywane efekty	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy	Uwagi
1.	Dostosowywanie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz opiekuńczo-terapeutycznych do standardów określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	-podwyższenie jakości świadczonych usług	na bieżąco	CAPOW, RPOT	
2.	Usprawnianie działalności opiekuńczo – wychowawczo - terapeutycznej	- prowadzenie nowych metod pracy i rozwiązań organizacyjnych	na bieżąco	CAPOW, RPOT	
3.	Dostosowanie zatrudnienia stosownie do potrzeb	-doskonalenie pracy z dzieckiem	wg potrzeb	CAPOW, RPOT	
4.	Poprawa bazy materialnej (remonty, modernizacja)	- podniesienie funkcjonalności Placówki oraz poprawa estetyki	wg potrzeb	CAPOW, RPOT	

Cel szczegółowy nr 6:

Podniesienie kompetencji i jakości świadczonych usług kadry pieczy zastępczej oraz rozwój współpracy między podmiotami pomocy społecznej i pieczy zastępczej na terenie powiatu kazimierskiego w zakresie tworzenia zintegrowanego systemu wsparcia.

Lp.	Działanie	Przewidywane efekty	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy	Uwagi
1.	Organizowanie szkoleń dla kadry pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost jakości świadczonych usług - wzrost umiejętności i doświadczeń zawodowych 	wg potrzeb	PCPR	
2.	Uczestnictwo w szkoleniach	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost jakości świadczonych usług - wzrost umiejętności i doświadczeń zawodowych 	wg potrzeb	PCPR/ CAPOW, RPOT, ops, ROPS	
3.	Współpraca jednostek działających na rzecz rodziny i dziecka	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa i poszerzenie współpracy z instytucjami - umożliwienie wymiany doświadczeń zawodowych 	na bieżąco	PCPR, ops, Sąd, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, Policja, OIK	